

Lovforslag nr. L 68. Fremsat den 6. februar 2008 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven

(Skærpelse af straffen for ulovlig tvang i forbindelse med indgåelse af ægteskab)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1260 af 23. oktober 2007, foretages følgende ændring:

1. I § 260 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Tvinges nogen til at indgå ægteskab, kan straffen stige til fængsel indtil 4 år.«

§ 2

Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at skærpe straffen for ulovlig tvang efter straffelovens § 260 i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Med henblik herpå foreslås det at indføre en forhøjet strafferamme på 4 års fængsel for sådanne tilfælde af ulovlig tvang. Den foreslåede forhøjelse af strafferammen har til formål at afspejle samfundets stærke afstandtagen fra tvangsægteskaber.

2. Gældende ret

2.1. Efter straffelovens § 260 straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år for ulovlig tvang den, som ved vold eller trussel om vold, om betydelig skade på gods, om frihedsberøvelse eller om at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller at åbenbare privatlivet tilhørende forhold tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget. Det samme gælder den, som ved trussel om at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller om at fremsætte sande ærerørigt beskyldninger tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, for så vidt fremtvingelsen ikke kan anses tilbørlig begrundet ved det forhold, som truslen angår.

Bestemmelsen fortolkes således, at truslerne om vold mv. ikke behøver være udtrykkelige, men kan fremgå af situationen.

Ulovlig tvang efter straffelovens § 260 er fuldbyrdet, når tvangen har haft den tilsigtede virkning. Hvis tvangen ikke har virket efter hensigten, kan der efter omstændighederne straffes for forsøg på ulovlig tvang, jf. herved straffelovens § 21.

Straffelovens § 260 omfatter tilfælde, hvor nogen med de i bestemmelsen angivne midler tvinges til at gøre, tåle eller undlade noget. Bestemmelsen omfatter således en række forskelligartede tilfælde, idet det ikke har betydning for afgrænsningen af det strafbare område, hvad ofret tvinges til, men alene med hvilke midler ofret tvinges.

Bestemmelsen omfatter bl.a. tilfælde, hvor en person ved vold eller trussel om vold (herunder trussel om drab) tvinges til at indgå ægteskab. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis en far truer sin datter med vold eller med at slå hende ihjel, hvis hun ikke gifter sig med den mand, som faren har valgt til hende.

Straffelovens § 260 omfatter endvidere alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til den ulovlige tvang, jf. herved straffelovens § 23. Dette vil bl.a. kunne omfatte en far, der tilskynder sin søn til at udøve vold eller fremsætte trusler om vold mod sin datter for at tvinge hende til at indgå ægteskab.

2.2. Domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 260 sker i praksis ofte i tilknytning til domfældelse for andre straffelovsovertrædelser som f.eks. grov narkotikakriminalitet, røveri eller frihedsberøvelse. Sådanne sager er mindre egnede til at vurdere det gældende strafniveau for overtrædelse af straffelovens § 260.

Rigsadvokaten har oplyst, at i sager, hvor der alene er sket domfældelse for ulovlig tvang, eller hvor dette har været hovedforholdet i sagen, må straffene for overtrædelse af straffelovens § 260 i almindelighed antages at ligge på mellem 40 dages og 6 måneders fængsel afhængig af de konkrete omstændigheder i sagen, herunder om der har været anvendt vold. Der er dog også enkelte eksempler på sager, hvor straffen er udmålt lavere, herunder til dagbøder, ligesom der er enkelte eksempler på sager, hvor straffen er udmålt til mere end 6 måneders fængsel.

Som eksempler på tilfælde, hvor straffen har været udmålt til 6 måneders fængsel, kan nævnes et forsøg på ved at true med en kniv at tvinge en taxachauffør til at køre fra Odense til Ålborg uden betaling, og et forsøg på ved at gribe fat i en forbipasserende 15-årig pige at tvinge hende ind i en bil. I den sidstnævnte sag blev der ved strafudmålingen også lagt vægt på, at gerningsmanden tidligere var straffet for ulovlig tvang.

Bortset fra en enkelt ældre sag (hvor den tiltalte blev frifundet) ses der ikke i trykt retspraksis at være sager om ulovlig tvang til at indgå ægteskab. Justitsministeriet har ikke kendskab til konkrete straffesager

F. t. l. vedr. straffeloven

i øvrigt, hvor der er domfældt for ved ulovlig tvang at have tvunget nogen til at indgå ægteskab.

Rigsadvokaten har oplyst, at der ved strafudmålingen i en sag om anvendelse af ulovlig tvang med henblik på indgåelse af ægteskab må forventes at ville blive lagt vægt på, at tvangen indebærer et alvorligt indgreb i den personlige frihed, som kan have meget vidtrækkende og langvarige konsekvenser for den person, der har været udsat for en sådan tvang. I øvrigt må strafudmålingen vurderes i lyset af samtlige omstændigheder i den konkrete sag. Det må således bl.a. indgå, hvilken tvang der har været anvendt, herunder om der har været anvendt vold eller trusler om vold eller frihedsberøvelse, hvilket omfang og hvilken tidsmæssig udstrækning den udøvede tvang har haft, og om tvangen har resulteret i indgåelse af ægteskab eller alene har været et forsøg herpå. Også den tvungne persons alder og den pågældendes afhængighed af den, der udøver eller står bag tvangen, kan have indflydelse på strafudmålingen, ligesom det har betydning, hvis flere gerningsmænd har handlet i forening.

2.3. Ud over straffelovens § 260 om ulovlig tvang kan der være andre bestemmelser i straffeloven, der er relevante, hvis nogen tvinges til at indgå ægteskab.

Efter straffelovens § 266 straffes den, som på en måde, der er egnet til hos nogen at fremkalde alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd, truer med at foretage en strafbar handling, med bøde eller fængsel indtil 2 år. Bestemmelsen omfatter bl.a. trusler om grov vold og trusler på livet. Det beror på de nærmere omstændigheder, om strafansvaret efter straffelovens § 266 absorberes af straffelovens § 260 (således at der kun straffes for overtrædelse af § 260), eller om der straffes i sammenstød for overtrædelse af de to bestemmelser (således at der samtidig straffes for overtrædelse af § 260 og § 266).

Strafansvaret for vold efter straffelovens § 244 absorberes af straffelovens § 260 (således at der ved samtidig overtrædelse af §§ 244 og 260 i givet fald alene straffes for overtrædelse af § 260), hvorimod der straffes i sammenstød, hvis der er tale om grov vold efter straffelovens §§ 245 og 246. Hvis der i forbindelse med ulovlig tvang er udøvet grov vold, kan der således straffes for overtrædelse af straffelovens § 260 om ulovlig tvang og for overtrædelse af straffelovens §§ 245 eller 246 om grov vold.

I tilfælde, hvor der straffes både for overtrædelse af straffelovens § 260 og for straffelovens §§ 245 eller 246, fastsættes en fælles straf inden for den strengeste strafferamme, der under særdeles skærpende omstændigheder kan forhøjes med indtil det halve, jf. straffelovens § 88. Strafferammen efter straffelovens § 245

er fængsel indtil 6 år, og strafferammen efter straffelovens § 246 er fængsel indtil 10 år, og det er derfor disse strafferammer, som bruges.

3. Lovforslagets udformning

3.1. Regeringen har iværksat en række initiativer for at bekæmpe tvangsægteskaber og lignende. Rigspolitiet har bl.a. i 2007 fremlagt en samlet strategi for politiets indsats over for æresrelaterede forbrydelser, herunder tvangsægteskaber. Formålet med strategien er at fastlægge en overordnet ramme for den politimæssige håndtering af denne kriminalitetsform både lokalt i landets 12 politikredse og centralt i Rigspolitiet.

Rigspolitiet modtog i 2. halvår 2006 indberetning om ca. 95 sager om æresrelaterede forbrydelser. Sagerne er fordelt over hele landet, og typisk vedrører sagerne unge piger af anden etnisk oprindelse end dansk, der har fundet en anden kæreste end den, som familien ønsker, at hun gifter sig med. Pigen er hyppigt flyttet hjemmefra, når politiet inddrages, og kæresten er i langt de fleste tilfælde også af anden etnisk oprindelse end dansk; herunder i visse tilfælde af samme etniske oprindelse som pigen. Ikke alle sager er af alvorlig karakter, men nogle er meget alvorlige og vedrører konkrete trusler på livet.

3.2. Som det fremgår af pkt. 2 ovenfor, er det strafbart ved ulovlig tvang at tvinge nogen til at indgå ægteskab. Straffelovens § 260 kan således bl.a. anvendes i tilfælde, hvor nogen f.eks. med trusler om vold eller trusler på livet tvinges til at indgå ægteskab.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør straffen for tvang til indgåelse af ægteskab afspejle denne forbrydelses grovhed og særligt indgribende betydning for ofret. Der er således tale om, at ofret tvinges til at påtage sig en i princippet livslang forpligtelse af en dybt personlig karakter. Med henblik på at sikre en strafudmåling i overensstemmelse hermed foreslås det derfor at fastsætte en højere strafferamme for ulovlig tvang, når der er tale om tvang til indgåelse af ægteskab.

Det foreslås således at indsætte en skærpet strafferamme (sidedstrafferamme) i straffelovens § 260 om ulovlig tvang, som omfatter tilfælde, hvor nogen tvinges til at indgå ægteskab. Der foreslås en strafferamme på 4 års fængsel i disse tilfælde, dvs. det dobbelte af normalstrafferammen for ulovlig tvang.

Fastsættelsen af straffen i den enkelte sag vil som hidtil bero på domstolenes konkrete vurdering af alle sagens relevante omstændigheder. I betragtning af de alvorlige konsekvenser for ofret i sager om tvangsægteskab bør strafniveauet imidlertid ligge betydeligt over de højeste straffe, der har været udmålt for over-

trædelse af straffelovens § 260 i hidtidig retspraksis, jf. pkt. 2.2 ovenfor. Som eksempler på omstændigheder, der herudover kan virke i yderligere skærpene retning, kan nævnes, at den ulovlige tvang er udøvet af flere gerningsmænd i forening eller er udøvet gennem lang tid, at der er udøvet grov vold, eller at ofret er meget ung.

Der henvises til lovforslagets § 1 (forslag til straffelovens § 260, stk. 2).

3.3. Det har i forbindelse med høringen over et udkast til lovforslaget været anført, at kriminaliseringen af tvangsægteskaber bør bygge på et bredere tvangsbegreb end de tvangsmidler, der er omfattet af straffelovens § 260 om ulovlig tvang.

Justitsministeriet skal i den anledning bemærke, at formålet med lovforslaget er at skærpe straffen for ulovlig tvang i form af f.eks. vold eller trusler om vold eller frihedsberøvelse i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke grundlag for at udvide området for strafbar ulovlig tvang i forbindelse med indgåelse af ægteskab.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil det således være for vidtgående at kriminalisere andre former for overtalelse eller pres i forbindelse med indgåelse af ægteskab, f.eks. trusler om, at familien vil afbryde forbindelsen til den pågældende, eller advarslere om, hvor ødelæggende den pågældendes adfærd er i forhold til familiens ry og rygte. Hertil kommer, at det i givet fald ville være meget vanskeligt at udforme en lovregel om en sådan kriminalisering med den grad af præcision, som må kræves i bestemmelser om straf.

4. Ligestillingsvurdering af lovforslaget

Det fremgår af ligestillingslovens § 4, at offentlige myndigheder inden for deres område skal arbejde for ligestilling i al planlægning og forvaltning. Justitsministeriets andel af lovprogrammet for folketingsåret 2007-08 er i den forbindelse blevet gennemgået med henblik på en vurdering af, hvilke lovforslag der er særligt egnede til at gennemgå en ligestillingsvurdering. På grundlag af denne vurdering er det besluttet at foretage en ligestillingsvurdering af dette lovforslag.

Lovforslaget er umiddelbart kønsneutralt, idet det bidrager til at værne om både kvinders og mænds ret til frit at vælge ægtefælle.

Som det fremgår af pkt. 3.1 ovenfor, vedrører de typiske sager om æresrelaterede forbrydelser imidlertid unge piger af anden etnisk oprindelse end dansk, der har fundet en anden kæreste end den, som familien ønsker, at hun gifter sig med. I praksis er det i disse sager derfor ofte kvinden, der har brug for en beskyttelse af retten til frit at vælge ægtefælle.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets vurdering, at lovforslaget har positive ligestillingsmæssige konsekvenser, da det bidrager til ligestilling mellem kvinder og mænd i retten til frit at vælge ægtefælle.

5. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

Lovforslaget skønnes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Lovforslaget skønnes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

6. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslaget har været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Dansk Retspolitisk Forening, KL, Landsorganisationen af Kvindekrisecentre, Indvandrerrådgivningen, Børnerådet, Børns Vilkår, Kvinderådet, Migrantkvinder, Døgnkontakten i København og NOOR.

7. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindre udgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I *bilaget* til lovforslaget er den foreslåede bestemmelse sammenholdt med de gældende regler.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 260, stk. 2)

Strafferammen i straffelovens § 260 om ulovlig tvang er i dag bøde eller fængsel indtil 2 år.

Det foreslås at indføre en skærpet strafferamme, som giver mulighed for at idømme indtil 4 års fængsel, hvis nogen ved ulovlig tvang tvinges til at indgå ægteskab.

Den foreslåede skærpede sidestrafte ramme anvendes tilsvarende, hvis nogen ved ulovlig tvang tvinges til at indgå registreret partnerskab, jf. § 3, stk. 2, i lov om registreret partnerskab.

Der foreslås ingen ændringer af gerningsindholdet i straffelovens § 260. Området for strafbar ulovlig tvang ændres således ikke.

Endvidere vil der fortsat efter omstændighederne kunne straffes for ulovlig tvang efter straffelovens § 260 i sammenstød med bl.a. straffelovens § 266 (trusler) og §§ 245 og 246 (grov vold).

Den foreslåede sidestrafte ramme skal i givet fald anvendes, selv om den konkret forskyldte straf ikke overstiger normalstrafferammen på 2 års fængsel.

Det er forudsat, at der ved strafudmålingen i sager, der er omfattet af det foreslåede stk. 2, tages udgangspunkt i, at der skal ske en væsentlig forhøjelse af den

straf, der kunne forventes udmålt efter den gældende strafferamme i straffelovens § 260. Strafudmålingen i den enkelte sag vil som hidtil afhænge af de konkrete omstændigheder. Det vil således bl.a. kunne have betydning, hvilken tvang der har været anvendt, herunder om der har været anvendt vold eller trusler om vold eller frihedsberøvelse, og hvilket omfang og hvilken tidsmæssig udstrækning den udøvede tvang har haft. Også den tvungne persons alder og afhængighed af den, der udøver tvangen, kan have indflydelse på strafudmålingen, ligesom det kan have betydning, hvis flere gerningsmænd har handlet i forening. Det vil også kunne indgå i vurderingen, om tvangen har virket, således at straffelovens § 260 er fuldbyrdet, eller om der alene straffes for forsøg, jf. straffelovens § 21.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Til § 3

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Loven kan dog ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1260 af 23. oktober 2007, foretages følgende ændring:

§ 260. Med bøde eller fængsel indtil 2 år straffes for ulovlig tvang den, som

- 1) ved vold eller ved trussel om vold, om betydelig skade på gods, om frihedsberøvelse eller om at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller at åbenbare privatlivet tilhørende forhold tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget,
- 2) ved trussel om at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller om at fremsætte sande ærerørige beskyldninger tvinger nogen til at gøre, tåle eller undlade noget, for så vidt fremtvingelsen ikke kan anses tilbørlig begrundet ved det forhold, som truslen angår.

1. I § 260 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Tvinges nogen til at indgå ægteskab, kan straffen stige til fængsel indtil 4 år.«

Til lovforslag nr. L 68. Skriftlig fremsættelse (6. februar 2008)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af straffeloven. (Skærpelse af straffen for ulovlig tvang i forbindelse med indgåelse af ægteskab).

(Lovforslag nr. L 68).

Formålet med lovforslaget er at skærpe straffen for ulovlig tvang efter straffelovens § 260 i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Med henblik herpå foreslås det at indføre en forhøjet strafferamme for sådanne tilfælde af ulovlig tvang. Den foreslåede forhøjelse af strafferammen har til formål at afspejle samfundets stærke afstandtagen fra tvangsægteskaber.

Det er helt uacceptabelt, at nogen tvinges til at gifte sig mod deres vilje, og regeringen har iværksat en række initiativer for at bekæmpe tvangsægteskaber. Bl.a. har Rigspolitiet i 2007 fremlagt en samlet strategi for politiets indsats over for æresrelaterede forbrydelser, herunder tvangsægteskaber.

Det er allerede i dag strafbart ved ulovlig tvang at tvinge nogen til at indgå ægteskab. Straffelovens § 260 kan således bl.a. anvendes i tilfælde, hvor nogen f.eks. med trusler om vold eller trusler på livet tvinges til at indgå ægteskab.

Efter regeringens opfattelse bør straffen for tvang til indgåelse af ægteskab afspejle denne

forbrydelses grovhed og særligt indgribende betydning for ofret. Der er således tale om, at ofret tvinges til at påtage sig en i princippet livslang forpligtelse af en dybt personlig karakter. Med henblik på at sikre en strafudmåling i overensstemmelse hermed foreslås det derfor at fastsætte en højere strafferamme i straffelovens § 260 om ulovlig tvang, når der er tale om tvang til indgåelse af ægteskab. Der foreslås en strafferamme på 4 års fængsel i disse tilfælde, dvs. det dobbelte af normalstrafferammen for ulovlig tvang.

Fastsættelsen af straffen i den enkelte sag vil som hidtil bero på domstolenes konkrete vurdering af alle sagens relevante omstændigheder. I betragtning af de alvorlige konsekvenser for ofret i sager om tvangsægteskab bør strafniveauet imidlertid ligge betydeligt over de højeste straffe, der har været udmålt for overtrædelse af straffelovens § 260 i hidtidig retspraksis. Som eksempler på omstændigheder, der herudover kan virke i yderligere skærpende retning, kan nævnes, at den ulovlige tvang er udøvet af flere gerningsmænd i forening eller er udøvet gennem lang tid, at der er udøvet grov vold, eller at ofret er meget ung.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.